

ІВАНОВА ОЛЕНА ДМИТРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції*

СУБ'ЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ У ФОРМУВАННІ МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Проблемам існування та юридичного закріплення міграційного права приділяється багато уваги у сучасній науці. Так, саме на науковців покладено обґрунтування в існуванні тієї чи іншої галузі права.

У зв'язку з тим, що суспільні відносини постійно розвиваються, створюються нові механізми з реалізації прав людини, виникають нові покоління прав людини і постає необхідність у юридичному закріпленні зазначених норм. На сьогоднішній день юридичною наукою так і не визначено місце міграційного права у системі права України та не розроблено єдиної бази міграційного законодавства України.

Так, більшість науковців (Бузницький Ю., Бабенко А., Малиновська О., Новік В., Пирожков С., Піскун О., Прибиткова І., Римаренко Ю., Трощинський В., Шульга М., Чехович С.) виділяють міграційне право як самостійну комплексну галузь права та вказують на необхідність розробки самостійного міграційного законодавства в Україні, якого на сьогоднішній день так і не розроблено, хоча, окремі нормативно-правові акти можна віднести до сфери регулювання міграційних правовідносин: Декларація про державний суверенітет, закони України: «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про біженців», «Про імміграцію», Рішення Конституційного Суду України у справі щодо прописки від 14 листопада 2001 року, укази Президента України: «Про основні напрями соціальної політики до 2004 року» від 24 травня 2000 року, «Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання» від 15 червня 2001 року, постанови Кабінету Міністрів України: «Про створення органів міграційної служби в Україні» від 22 червня 1996 року, «Про Правила в'їзду іноземців в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» від 29 грудня 1995 року [4, с. 9].

Відсутність розгалуженої системи міграційного законодавства пояснюється тим, що на державному рівні майже не здійснюється міграційна законотворча діяльність. В умовах сучасної глобалізації та масового переміщення населення у світі, зміни місця проживання, постає необхідність у формуванні якісної системи законодавства України, яка б регулювала міграційні правовідносини у державі.

Звичайно, формування системи права у країні – кропіткий та важливий процес, який реалізовується шляхом законотворчої діяльності. Зміст законотворчості полягає в тому, щоб серед можливих варіантів регулювання вибрати такий, що найбільшою мірою відповідав би потребам та інтересам суспільства, сприяв би вдосконаленню законо-

давчої системи держави в цілому. Тому процес творення закону у широкому його розумінні можна назвати законотворчістю, яка означає, «перш за все змістовне наповнення дій, які провадяться з проектами законів та прийнятими законами» [3].

Як зазначає О. Богачова, у вузькому розумінні законотворчий процес є синонімом законодавчого, що включає в себе стадії спеціального провадження по законопроекті в Верховній Раді України та його оприлюднення Президентом України. Саме в такому випадку, на її думку, відбувається ототожнення понять законодавчої і законотворчої діяльності, які найбільшою мірою і відображають повноту законотворчого процесу [2, с. 22].

Законодавча діяльність розкривається через правове поняття «законодавчий процес», який визначається Ю. Тихомировим як процес діяльності вищих органів державної влади щодо видання законодавчих актів, що складається зі стадій, яких, на його думку, є шість: прогнозування і планування законодавства; внесення пропозицій про зміну закону; розробка концепції закону і підготовка законопроекту; спеціальне та громадське обговорення проекту закону; розгляд і прийняття закону; опублікування закону і набрання ним чинності [2, с. 24].

Статтею 5 Конституції України визнано єдиним джерелом влади народ. Здійснення влади народом реалізовується шляхом «делегування» народом своїх повноважень органам державної влади та місцевого самоврядування. Статтею 93 Конституції України закріплено виключне право законодавчої ініціативи за Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України [1].

У зв'язку із цим, фактично, єдина реальна можливість появи кодифікованого акту у сфері міграційного права знаходиться у юридичній та політичній волі зазначених суб'єктів законодавчої ініціативи.

Відповідно до фундаментальних положень Конституції України [1], Народним депутатом України може бути обрано громадянина України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років. Президентом України може бути обраний громадянин України, який досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років та володіє державною мовою. Членами Кабінету Міністрів України можуть бути громадяни України, які мають право голосу, вищу освіту та володіють державною мовою.

Аналізуючи вимоги до посадових осіб, яким народом делеговано право законодавчої ініціативи, можна дійти до висновку, що від законотворців не лише вимагається наявність стажу практичної роботи в галузі права, а й взагалі наявність будь-якої освіти та практичного стажу роботи. На сьогоднішній день, ймовірно, не існує посадових осіб законодавчої ініціативи, які б мали досвід практичної роботи у міграційних органах України. У зв'язку із цим, пропозиція проекту міграційного кодексу України або розгалуженої системи нормативно-правових актів в Україні залишається під питанням.

Можливо, єдиним чинником, який призведе до появи міграційного законодавства України, а як і наслідок утвердження міграційного права

як єдиної галузі права, є розширення кола суб'єктів законодавчої ініціативи України по цьому питанню.

Державна міграційна служба України (далі – Служба) та її територіальні підрозділи сьогодні є органом, який фактично реалізовує міграційну політику держави в Україні на практиці.

Одночасно, відповідно до офіційного сайту зазначеного органу (<https://dmsu.gov.ua/>), у своїй діяльності Служба користується лише невеликою кількістю профільних нормативно-правових актів, а у великій мірі нормативно-правовими актами, які регулюють загальні сфери правовідносин в Україні: Закони України «Про державну службу», «Про доступ до публічної інформації», «Про розгляд звернень громадян», «Про центральні органи виконавчої влади» та ін., указом Президента «Про Концепцію державної міграційної політики», постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про Державну міграційну службу України» та ін.

Підсумовуючи вищезазначене, хочемо зауважити, що розширення кола суб'єктів законодавчої ініціативи до самостійних органів державної влади (Державна міграційна служба України, Прокуратура України, Адвокатура України, Національна поліція України, екологічна служба України, та ін), може стати яскравим чинником формування якісного законодавства України без прогалин та суперечливих норм, появи таких необхідних кодифікованих джерел права, як Міграційний кодекс України.

Список використаної літератури:

1. Конституція України, прийнята на П'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, у редакції від 2 березня 2014 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Богачова О. В., Зайчук О. В., Копиленко О. Л. Законотворчий процес в Україні – К.: Реферат, 2006. – С. 22-24.
3. Ришелюк А.М. Законотворчий процес в Україні: Навч. посіб. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – С. 82.
4. А.І. Супруновський Джерела міграційного права України / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного Університету : Сер.: Юриспруденція. – 2014 -№ 12. – Том 1. – С. 9.

Ключові слова: міграційне законодавство, законотворчість, законодавча ініціатива, суб'єкти законодавчої ініціативи, Державна міграційна служба України, Міграційний кодекс України.

Ключевые слова: миграционное законодательство, законотворчество, законодательная инициатива, субъекты законодательной инициативы, Государственная миграционная служба Украины, Миграционный кодекс Украины.

Key words: migration laws, lawmaking, legislative initiative, subjects of legislative initiative, State Migration Service of Ukraine, Migration Code of Ukraine.